

**Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
ДЗВО «Університет менеджменту освіти»
НАПНУ**

**Ізмаїльський державний гуманітарний університет
Національний університет
«Львівська політехніка»**

**Інститут права, психології та інноваційної освіти,
кафедра педагогіки та інноваційної освіти**

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАВЧАННЯ І
ВИХОВАННЯ В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ
ПРОЦЕСІВ В ОСВІТНЬОМУ ТА НАУКОВОМУ
ПРОСТОРІ**

**Збірник тез доповідей за матеріалами
VI Всеукраїнської науково-практичної
Інтернет-конференції**

3 листопада 2023 року

МУКАЧЕВО

УДК 373.2(063)

А 43

Актуальні проблеми навчання і виховання в умовах інтеграційних процесів в освітньому та науковому просторі: збірник тез доповідей VI Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції, 3 листопада 2023 р., Мукачево / Ред.кол.: Фенцик О.М. (гол.ред.) та ін. – Мукачево : МДУ, 2023. – 306 с.

**Рекомендовано до поширення в мережі Інтернет
науково-технічною радою Мукачівського державного університету
(протокол №9 від «23» листопада 2023 р.)**

Рецензенти:

Бондар Т.І. – д. пед. наук, професор, завідувач кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту, Мукачівський державний університет.

Фізеші О.Й. – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту Мукачівського державного університету.

У збірнику вміщено тези доповідей VI Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції «Актуальні проблеми навчання і виховання в умовах інтеграційних процесів в освітньому та науковому просторі». Учасники конференції розкривають проблеми педагогічної освіти та розвитку особистості, використання новітніх технологій та інновацій в освіті, виховання особистості в контексті сучасної освітньої парадигми, особливості психолого-педагогічної підготовки майбутніх фахівців до реалізації завдань компетентнісного підходу в освітньому процесі, дидактико-методичного супроводу компетентнісно орієнтованого навчання у початковій школі, сучасного стану та перспективи розвитку дошкільної освіти в Україні, теорії і практики управління освітою, історії педагогіки.

Видання призначено для науковців, викладачів, аспірантів, студентів педагогічних навчальних закладів, працівників системи освіти.

Матеріали друкуються в авторській редакції. Редакційна колегія не несе відповідальності за достовірність статистичної та іншої інформації, що надана в рукописах, та залишає за собою право не розділяти поглядів деяких авторів на ті чи інші питання, розглянуті на конференції.

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, статистичних даних, галузевої термінології, інших відомостей.

Редакційна колегія:

Атрощенко Т.О. – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту Мукачівського державного університету.

Бобирева О.С. – доктор філософії з педагогічних наук, асистент кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту, Мукачівський державний університет

Добош Олена Михайлівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту, Мукачівський державний університет.

Іванова Вікторія Вікторівна – доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри дошкільної та спеціальної освіти, Мукачівський державний університет.

Пинзеник Олена Мафтеївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту, Мукачівський державний університет.

Фенцик Оксана Миколаївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту, Мукачівський державний університет.

Швардак Маріанна Василівна – доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту, Мукачівський державний університет.

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1	
ПЕДАГОГІЧНА ОСВІТА ТА РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ	
<i>Ангеліна Герич, Марія Кузьма-Качур</i> ПРИРОДНИЧО-НАУКОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК КОМПОНЕНТ ОСВІТНЬОГО СТАНДАРТУ	10
<i>Іван Кушнір</i> ПЕРЕДВИЩА ФАХОВА ОСВІТА В КОНТЕКСТІ СОЦІАЛЬНИХ ЗМІН	12
<i>Марина Ледок</i> ЕМОЦІЙНО-ЕТИЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ІНФОРМАТИКИ ЯК ПРЕДМЕТ ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ	17
<i>Жанна Макара</i> РОЛЬ І МІСЦЕ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В СТРУКТУРІ ПРОФЕСІЙНИХ ЗДІБНОСТЕЙ ВЧИТЕЛЯ	22
<i>Антоніна Микуліна</i> ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ ПЕДАГОГА ЯК НАУКОВА ПРОБЛЕМА	26
<i>Sofiya Chovriy, Nikoletta Popovych,</i> THE PHENOMENON OF “CULTURAL COMPETENCE” IN INTERDISCIPLINARY SCIENTIFIC DISCOURSE	30
РОЗДІЛ 2	
НОВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ІННОВАЦІЇ В ОСВІТІ	
<i>Дмитро Грегірчак</i> «АСОЦІАТИВНИЙ КУЩ» ЯК МЕТОДИЧНИЙ ПРИЙОМ РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ	34
<i>Тетяна Гичка, Надія Брижак</i> ПЕДАГОГІКА ПАРТНЕРСТВА ЯК УМОВА РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАВДАНЬ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ	37
<i>Анжеліна Пугач</i> МЕДІАОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ЖИТТЄВОЇ УСПІШНОСТІ УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ	40
<i>Мирослава Томинець, Маріанна Горват</i> ФОРМУВАННЯ МЕДІАКОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ У ПРОЦЕСІ НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	45
<i>Михайло Яцура</i> АКМЕОЛОГІЧНИЙ АЛГОРИТМ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ У МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ	50

РОЗДІЛ 3 ПРОБЛЕМИ ВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ ОСВІТНЬОЇ ПАРАДИГМИ	
<i>Анастасія Буркало, Надія Брижак</i> НАУКОВІ ПІДХОДИ ДО МОРАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	55
РОЗДІЛ 4 ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАВДАНЬ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ	
<i>Тамара Бондар, Віталій Симонян</i> ЕТНОКУЛЬТУРНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНЬОГО ВИКЛАДАЧА ВОКАЛУ: КРИТЕРІЇ, ПОКАЗНИКИ ТА РІВНІ	59
<i>Олена Мішкулинець, Анастасія Стець</i> ОРГАНІЗАЦІЯ МОВЛЕННЄВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЗА ДОПОМОГОЮ МЕТОДУ СТОРІТЕЛІНГУ	62
<i>Анастасія Леврінь, Мирослава Томашевська</i> ПЕДАГОГІЧНА ФАСИЛІТАЦІЯ У КОНТЕКСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ	66
<i>Наталка Лібак</i> ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ ДО ФОРМУВАННЯ ЧИТАЦЬКОЇ ГРАМОТНОСТІ УЧНІВ НУШ	69
<i>Володимир Орбан</i> ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА КАДРІВ У СИСТЕМІ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УКРАЇНІ	73
<i>Альбіна Сабов, Антоніна Микуліна</i> ОСОБИСТІСНІ ТА ПРОФЕСІЙНІ ЯКОСТІ ВИХОВАТЕЛЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	77
<i>Андрея Молнар-Чатлош</i> ФЕНОМЕН ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ У ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОМУ ДИСКУРСІ	81
<i>Ангеліна Троян, Марія Кузьма-Качур,</i> ФОРМУВАННЯ У ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ ДОСЛІДНИЦЬКИХ УМІНЬ ЗАСОБАМИ STEM – ОСВІТИ	84
<i>Оксана Фенцик, Марія Кинів</i> РИТОРИЧНА КУЛЬТУРА ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ: СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ УДОСКОНАЛЕННЯ	87

8. Хвашевська, О. Підготовка майбутнього вчителя початкових класів до організації комунікативної діяльності здобувачів початкової освіти на уроках літературного читання. Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти, (1), 2023. С. 274–301.

Ангеліна Троян,
спеціальності 013 Початкова освіта
другий (магістерський) рівень вищої освіти
Мукачівський державний університет
Марія Кузьма-Качур,
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри теорії та методики початкової освіти
Мукачівський державний університет

ФОРМУВАННЯ У ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ ДОСЛІДНИЦЬКИХ УМІНЬ ЗАСОБАМИ STEM – ОСВІТИ

Сучасний стан розвитку суспільства характеризується інтенсивним і постійно зростаючим прогресом в інформаційно-техніці. Наслідком цього є швидке старіння знань і технологій, а людина знаходиться в постійній конкурентній позиції. Успіх людини в XXI столітті повністю залежить від її особистісних і професійних якостей, найважливішими з яких є критичне мислення, креативність, самостійність і вміння самостійно організовувати свою дослідницьку діяльність. Все це вказує на необхідність підвищення якості освіти.

З перших днів навчання в школі важливо спонукати учнів до самостійного пошуку необхідних знань, опановувати та творчо розуміти різні види навчальної діяльності, а також пробуджувати індивідуальну мотивацію учнів. STEM-освіта є одним із засобів формування дослідницької діяльності здобувачів освіти. У процесі впровадження STEM-освіти формується система навичок, які керують мисленням і поведінкою. Поєднуючи природничу науку, технології, інженерію та математику, знання STEM допомагають вирішувати проблеми, з якими сьогодні стикається світ. STEM-освіта озброює людей навичками, які роблять їх затребуваними та готовими задовольнити поточні потреби в робочій силі. Вона охоплює весь спектр досвіду та навичок. Кожен компонент STEM-освіти робить цінний внесок у всебічну освіченість школярів. Її мета може бути сформульована як дві прості дії: дослідження і практика.

Можна виділити такі основні сутнісні характеристики поняття «STEM-освіта»:

– STEM – сплав фізики, математики та природничих наук (фізика, математика, інформатика, біологія, хімія, астрономія, геологія тощо);

– STEM-центр – проектні лабораторії на базі загальноосвітніх навчальних закладів та університетів, які дозволяють здобувачам освіти проводити дослідження та створювати наукові проекти;

– робототехніка – це прикладна наука, яка займається розробкою автоматизованих систем;

– 3D-модельювання – це процес створення тривимірних об'єктів різних моделей.

Отже, STEM-освіта – це сукупність наук, спрямованих на розробку та подальший розвиток нових технологій, які задовольняють потребу у висококваліфікованих наукових та інженерних кадрах.

Завдання STEM-освіти в початковій школі – створювати попередні умови для розвитку інтересу в учнів до природничих і технічних дисциплін. Любов до виконання роботи, отримання реального результату є основою розвитку інтересу учнів до навчання.

Як зазначено у [1], шляхами реалізації означених завдань можуть бути: проведення навчальних екскурсій, днів науки, творчості, винахідництва, впровадження проектного навчання. Під час занять має здійснюватися формування навичок дослідницької діяльності, закладання основ обізнаності зі STEM-галузями, професіями; стимулювання інтересу учнів до подальшого опанування курсів, пов'язаних зі STEM.

Процес формування дослідницьких навичок у молодших школярів можливий як на уроках, так і в позаурочний час. Однак набуття учнями початкових класів дослідницьких навичок має бути поступовим, з кожним роком ускладнюючи характер діяльності, розширюючи операції та дії щодо вирішення всіх дослідницьких завдань, збільшуючи частку самостійності у проведенні досліджень. Розвиток дослідницьких навичок також має ґрунтуватися на

особистому досвіді учня-дослідника, який характеризується гнучкістю та диференційованістю.

Як зазначає О. Жигайло, створюючи малюнки або виготовляючи певні вироби, діти спостерігають, пізнають об'єкти, тобто отримують знання дослідним шляхом. Вивчення пропонованого матеріалу виробляє навички самопідготовки учнів упродовж перегляду відео, прослуховування аудіо-записів, збору інформації на сайтах в інтернеті [2]. Не менш важливим етапом, на його думку, є перевірка рівня засвоєння теми, запис або зйомка відеоматеріалів про реальні об'єкти дослідження, предмети чи явища живої та неживої природи. Останній етап уроку за STEM-моделлю включає зйомку групового відео на 10 хв. Педагог може чітко визначити знання та обізнаність учнів із розглядуваної теми.

Виходячи з усього вищесказаного, можна зробити висновок, що організація навчання в загальноосвітніх закладах, заснована на застосуванні ідей STEM-освіти та її технологій в освітньому процесі сприяє активізації пізнавальної діяльності. STEM-освіта є інноваційним підходом, який може забезпечити ефективний процес формування дослідницьких умінь.

Список використаних джерел

1. Дудченко Ю.В. STEM технології в початковій школі НУШ. URL: <https://vseosvita.ua/library/stem-tehnologii-v-pocatkovij-skoli-nus-505998.html>
2. Жигайло О.О. Особливості застосування STEM-підходу в освітньому процесі початкової школи. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/osoblivosti-zastosuvannya-stem-pidhodu-v-osvitnomu-protsesi-pochatkovoyi-shkoli/viewer>

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>